

HE 222/2024 vp laiksi jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1972 tehdyn yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirjaan vuonna 2009 tehtyjen muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain muuttamisesta

Ympäristövaliokunta 18.2.2025,
Milka Parviainen VELO/Vesien ja merten suojelu,
Hanne Siikavirta, ISO/Ilmasto- ja kemikaalit

Tausta

- Skenaarioiden mukaan hiilidioksidin talteenottoon perustuvia CCUS- (carbon capture, utilisation and storage) ratkaisuja tarvitaan globaalitasolla, EU:ssa ja Suomessa kun tavoitellaan hiilineutraaliutta ja hiilinegatiivisuutta. Hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (carbon capture and storage, CCS) on yksi keino pyrittäessä kohti hiilineutraaliutta.
 - Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää aktiivisesti teknologisten nielujen laajamittaista käyttöönottoa Euroopassa ja Suomessa.
 - Suomessa on potentiaalia erityisesti bioperäisen hiilidioksidin talteenotolle mutta Suomessa ei ole geologiseen varastointiin soveltuvia geologisia muodostumia.
 - Hiilidioksidin talteenottoon ja pysyvään geologiseen varastointiin liittyvät ratkaisut vaativat hiilidioksidin kuljetusta varastoitavaksi Suomen ulkopuolelle.
- ➡ Tarve luoda lainsäädännölliset puitteet yrityksille kuljettaa hiilidioksidia Suomen ulkopuolelle varastoitavaksi.

Lontoon pöytäkirja ja CCS

- Lontoon pöytäkirja (SopS 87 ja 88/2017) kieltää lähtökohtaisesti kaiken jätteen ja muun aineen mereen laskemisen.
- Pöytäkirjan muutoksella vuonna 2006 on sallittu tietyin edellytyksin hiilidioksidin varastointi merenalaisiin geologisiin muodostumiin.
- Vuonna 2009 Lontoon pöytäkirjan tehtiin puolestaan muutoksia, jotka sallivat hiilidioksidivirtojen viennin maasta toiseen, jos kyseiset valtiot ovat tehneet asiasta sopimuksen tai sitoutuneet muuhun järjestelyyn.
Kyseiset muutokset eivät ole vielä kansainvälisesti voimassa.
- Suomi on liittynyt Lontoon pöytäkirjaan vuonna 2017 ja sitoutunut sekä vuoden 2006 että vuoden 2009 muutokseen samassa yhteydessä (HE 61/2017 vp – EV 62/2017 vp).
- Koska vuoden 2009 muutosten kansainvälinen voimaantulo ei ole toistaiseksi näköpiirissä, vuonna 2019 hyväksyttiin päätöslauselma LP.5(14), jonka perusteella mahdollistetaan vuoden 2009 muutosten soveltaminen väliaikaisesti sellaisten pöytäkirjan osapuolten toimesta, jotka ovat tallettaneet julistuksen kyseisten muutosten väliaikaisesta soveltamisesta Kansainväliselle merenkulkujärjestölle (IMO).

Nykytila

- Lontoon pöytäkirja, siihen tehtyjen muutosten jälkeen, mahdollistaa hiilidioksidin kuljettamisen varastoitavaksi merenpohjan geologisiin muodostumiin.
- Suomi ja suomalaiset yritykset eivät voi kuitenkaan tätä mahdollisuutta hyödyntää ennen kuin esitetty Lontoon pöytäkirjan vuoden 2009 muutosten voimaansaattamislain muutos on hyväksytty ja valtuutussäännöksen nojalla annettu valtioneuvoston asetus Lontoon pöytäkirjan vuoden 2009 muutoksen väliaikaisesta soveltamisesta annettu sekä tarvittava julistus Kansainväliselle merenkulkujärjestölle tehty. Lisäksi edellytyksenä on sopimuksen tai muun järjestelyn, kuten yhteisymmärryspöytäkirjan tekeminen hiilidioksidia vastaanottavan valtion kanssa sen jälkeen kun HE:lle on eduskunnan hyväksyntä. Norja ja Tanska ovat jo tehneet yhteisymmärryspöytäkirjoja joidenkin maiden kanssa.

Hallituksen esityksen tavoitteet

- Tavoitteena on, että Suomi voi soveltaa vuonna 2009 tehtyjä muutoksia ennen kuin ne ovat kansainvälisesti voimassa. Tarkoituksena on poistaa olemassa oleva sääntelyeste rajat ylittävän hiilidioksidin talteenoton ja merenpohjaan varastoinnin saralla.
- Mahdollistaa Suomessa talteen otetun hiilidioksidin kuljettaminen ja varastointi sellaisen valtion merenpohjaan, jolla on varastointiin sopivia alueita. Tämä tapahtuisi tekemällä sopimus tai muu järjestely, kuten yhteisymmärryspöytäkirja, hiilidioksidia vastaanottavan valtion kanssa.

Keskeiset ehdotukset

Ehdotetaan Lontoon pöytäkirjan voimaansaattamislakia (636/2017) muutettavaksi siten, että siihen lisätään valtuutussäännös pöytäkirjan vuoden 2009 muutosten väliaikaista soveltamista koskevan asetuksen antamiseen.

Pääasialliset vaikutukset

Viranomaisvaikutukset

- Mahdolliset hiilidioksidin kuljettamista ja varastointia koskevat yhteisymmärryspöytäkirjat vastaanottavien valtioiden kanssa valmistellaan valtioneuvostossa virkatyönä. Yhteisymmärryspöytäkirjat on tarkoitus tehdä kyseeseen tulevien valtioiden ministeriöiden välillä. ➡ Ei viranomaisvaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

- Ei suoria vaikutuksia tai niitä ei pystytä arvioimaan.
- Valtioiden välisellä sopimisella on vaikutuksia suomalaisten yritysten rajat ylittävään yhteistyöhön hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia koskevissa hankkeissa. Tämä voi luoda mahdollisuuksia uudelle yritystoiminnalle ja CCS-markkinoiden kehitykselle Suomessa ja kansainvälisesti.
- Voi olla välillisiä positiivisia työllisyysvaikutuksia.

Ympäristövaikutukset

- Potentiaalisia positiivisia ilmastovaikutuksia.
- Voi olla suoria tai välillisiä ympäristövaikutuksia, jos suomalaiset yritykset ryhtyvät mainittuihin hankkeisiin.
- Arvioimiseen liittyy epävarmuuksia. Suomessa välilliset ympäristövaikutukset koostuisivat hiilidioksidin talteenottolaitoksen rakentamisesta aiheutuvista vaikutuksista maaperään, vesiin, ilmaan ja luonnon monimuotoisuuteen.
- Todennäköisimmin hiilidioksidi kuljetettaisiin Suomen ulkopuolelle meriteitse. Kuljetuksesta aiheutuvat ympäristövaikutukset vertautuvat rahtiliikenteen ympäristövaikutuksiin.
- Merkittävien CCS-hankkeiden ympäristövaikutuksia arvioidaan hankkeiden suunnitteluvaiheessa hankekohtaisesti.
- Hiilidioksidin geologisen varastoinnin ympäristövaikutuksia arvioidaan myös varastointihankkeen omassa ympäristövaikutusten arvioinnissa varaston sijaintivaltiossa.
- Hiilidioksidivuoto jossakin talteenoton, kuljetuksen ja varastoinnin vaiheessa on toiminnassa ja sen suunnittelussa huomioonotettava riski, jolla voi olla ympäristövaikutuksia.

